

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2007-06-04

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, regeringsrådet Stefan Ersson och justitierådet Lars Dahllöf.

Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 10 maj 2007 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
3. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
4. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
5. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Angela Öst och kammarrättsassessorn Jimmy Järvenpää.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I remissen föreslås ett antal ändringar i bestämmelserna om skydd och stöd för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården. Förslagen syftar främst till att stärka barns och ungas ställning och att främja förutsättningarna för säkerhet och kontinuitet i samhällets vård av barn och unga.

Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen

7 kap. 1 §

Enligt paragrafens nuvarande lydelse får ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ inte utan tillstånd av länsstyrelsen yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av bl.a. hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet (första stycket punkt 4).

I remissen föreslås att paragrafens lydelse ändras så att ordet "annan" sätts in framför ordet öppen. I allmänmotiveringen (s. 53) anges att ett tidigare förarbetsuttalande lett till att lagen tolkas och tillämpas olika av tillståndsmyndigheterna. Den fråga som föranlett tolkningsproblem är om även verksamheter som inte bedrivs i en särskilt anpassad lokal omfattas av tillståndsplikten.

För att klargöra att tillståndsplikt föreligger oavsett om vården ges i en särskilt anpassad lokal eller inte föreslås, förutom att lagtexten ändras på sätt som angetts, att ett uttalande om detta tas in i författningskommentaren (s. 113).

Den föreslagna ändringen av lagtexten ger, enligt Lagrådets mening, inte ett tydligt uttryck för det klargörande som lagstiftaren eftersträvar. Ändringen är alltså inte tillräcklig för att göra tydligt att tillståndsplikten gäller oavsett om vården tillhandahålls i en särskilt anpassad lokal eller inte. Uttalandet i författningskommentaren, som knappast kan härledas ur den föreslagna lagändringen, föranleder ingen annan bedömning.

För att åstadkomma den avsedda ändringen av bestämmelsens tillämpning bör det därför, enligt Lagrådets mening, tydligare av

lagtexten framgå att tillståndsplikten gäller oavsett om vården tillhandahålls i en särskilt anpassad lokal eller inte.

13 kap. 6 §

Av lagrådsremissen framgår att paragrafen föreslås bli kompletterad med ett fjärde stycke. Enligt detta skall länsstyrelsen utan föregående föreläggande få förbjuda fortsatt verksamhet vid annat hem för vård eller boende än sådant som avses i 6 kap. 3 §, om det föreligger fara för barns liv, hälsa eller personliga säkerhet. (De i 6 kap. 3 § socialtjänstlagen undantagna hemmen är sådana hem där Statens institutionsstyrelse och inte länsstyrelsen har tillsyn.)

Enligt Lagrådets mening kan ifrågasättas om inte den föreslagna bestämmelsen har fått ett mer omfattande tillämpningsområde än som är avsett. Den skulle kunna läsas så att länsstyrelsen får förbjuda fortsatt verksamhet, oavsett vilken slags fara som föreligger för ett barns liv, hälsa eller personliga säkerhet. Av lagrådsremissen (s. 101 och 115) framgår emellertid att avsikten är att länsstyrelsen skall kunna använda sig av bestämmelsen endast när missförhållandena i ett hem för vård eller boende är så allvarliga att barns liv, hälsa eller personliga säkerhet är i fara.

Lagrådet förordar att lagtexten utformas så att det klart framgår att faran skall vara knuten till missförhållande i det aktuella hemmets verksamhet och att paragrafens nya stycke därför ges följande lydelse.

Om missförhållandet är så allvarligt att det föreligger fara för barns liv, hälsa eller personliga säkerhet får länsstyrelsen, utan föregående föreläggande, förbjuda fortsatt verksamhet vid annat hem för vård eller boende än sådant som avses i 6 kap. 3 §.

En annan fråga är om författningskommentaren (s. 115) i ett annat avseende fått ett innehåll som helt stämmer med lagtexten. I författningskommentaren sägs att det krävs "påtaglig risk" för liv, hälsa eller personlig säkerhet för att länsstyrelsen skall kunna ingripa med stöd av den föreslagna bestämmelsen medan motsvarande uttryck i författningstexten är ... "fara" för liv, hälsa etc. Saken bör klargöras.

Övriga lagförslag

Lagrådet har inte något att erinra mot förslagen.